

Позааудиторна робота підвищує навчальну мотивацію студентів-іноземців, розвиває інтерес до навчання на підготовчому відділенні, сприяє встановленню дружніх стосунків між студентами різних національностей, ліквідує психологічний бар'єр у міжкультурній комунікації, розширює кругозір іноземних громадян і збільшує діапазон спілкування українською мовою.

Емоційний сплеск створює дружню атмосферу спілкування, дає можливість розвивати творчі здібності студентів.

Після успішного проведення позааудиторного заходу залишаються не тільки позитивні емоції, але й нові знання, нова культурологічна інформація, якою активно діляться іноземні студенти зі своїми друзями в Україні, батьками в Камеруні, Лівії, Марокко, Алжирі, Італії, що є за допомогою ІТ-технологій важливим фактом при складанні іміджевого портрета вищів України на міжнародній арені.

Кальниченко Н.М.

*Харьковский национальный автомобильно-
дорожный университет*

г. Харьков, Украина

e-mail:Kalnychenko@ukr.net

Орієнтація навчальної програми на компетентності студента

Імплементація Болонської декларації 1999 року про європейський простір вищої освіти змусила науковців, що працюють у цій сфері, зосередити увагу на зміні парадигм більшості систем, яких стосувалася згадана декларація, що означало: перехід від навчання, орієнтованого на викладача чи викладання до орієнтованого на студента чи навчання, а також до освіти, що ґрунтується на освітніх цілях або компетентностях [3: 87]. З цього погляду, систематичні підходи до визначення змісту програми та плану навчального процесу виходять з інституційних та соціальних контекстів, в

яких має відбуватися підготовка майбутніх фахівців. Звідси визначаються і їхні цілі чи очікувані результати, враховуючи інформацію, одержану завдяки зворотному зв'язку з фаховою індустрією, для якої готують студентів, із суспільством загалом та з дисциплінами, включеними до складу плану навчального процесу. Ретельна увага приділяється наявним ресурсам, а також характеристикам учасників навчального процесу: студентам і викладачам. Методичні прийоми з боку викладача та навчальні дії з боку студентів, розробляються з урахуванням досягнення встановлених цілей, визначається їх оптимальна послідовність і забезпечується їх координація як стосовно один одного, так і відносно оцінювання. Останнє включає не тільки визначення ступеня досягнення цілей, встановлених програмою навчання, але й ефективності функціонування самої програми з метою встановлення її аспектів, що потребують вдосконалення.

Головною умовою складання ефективних програм навчання та планів навчального процесу є забезпечення методично обґрунтованих та логічних зв'язків між запланованими намірами (цілями), змістом та методами навчання (як з боку викладача, так і з боку студентів), а також оцінюванням студентів з урахуванням їх характеристик.

Програма навчання та план навчального процесу, які ґрунтуються на компетентнісному підході, враховують не тільки чисто дисциплінарні міркування, а й загальний соціальний контекст і потреби. Тобто майбутній випускник, що спеціалізується в певному фасі (наприклад, дорожнє будівництво), буде не тільки інженером-будівельником, але й випускником вищого навчального закладу (тобто рівень його компетентності є не нижчим, ніж у випускників, що спеціалізувалися в інших сферах) і громадянином з критичним мисленням. Для спрощення обговорення термін «спеціальні компетентності» тут тлумачиться як компетентності, що стосуються безпосередньо сфери спеціалізації (компетентності інженера-будівельника), а «загальними компетентностями» будемо називати ті характеристики, що

притаманні усім випускникам відповідного рівня навчання. Які ж компетентності необхідні студентам?

По-перше, культурна й міжкультурна компетентності. Не тільки енциклопедичні знання історії, географії, інститутів тощо відповідних культур (включаючи й культуру самого іноземного студента), але й (що ще важливіше) цінностей, міфології, сприйняття, переконань, поведінки та їх репрезентації в тексті. По-друге, предметна компетенція: загальне знання предметних сфер, в яких може працювати майбутній фахівець. По-третє, професійна та інструментальна компетентності: використання різноманітних документальних ресурсів, операції з інформацією для досягнення згаданих цілей; використання інструментів інформаційних технологій у процесі професійної діяльності. Також необхідні психофізіологічна компетентність: самооцінка, упевненість у собі, увага / зосередженість, ініціатива; міжособистісна компетентність: здатність працювати з фахівцями, залученими до процесу, скажімо, будівництва; робота в команді; уміння вести переговори; лідерські якості; стратегічна компетентність; організаційні та планувальні здібності; уміння розпізнавати й вирішувати проблеми тощо [3: 88].

В документі ЄС (Робоча група «Головні уміння, підприємництво й іноземні мови») загальні компетентності визначаються так: «здатний до переносу мультифункціональний набір знань, навичок, умінь та відношень, якого потребують усі індивіди для особистісної реалізації та розвитку, інтеграції та найму на роботу» [3: 88]. Як навчальна дисципліна, навчання іноземним мовам забезпечує доступ до дуже широкого діапазону компетентностей, який важко знайти у будь-якій іншій університетській навчальній дисципліні.

Ті, хто навчаються, є найважливішим елементом у будь-якому процесі викладання чи навчання. Для розробки програми, яка буде прийнятною для очікуваної цільової групи, її укладачі, враховуючи результати аналізу різноманітних потреб, вивчають принаймні такі характеристики потенційних

майбутніх студентів: попередні знання; особистісні характеристики; стилі навчання та підходи до нього; очікування та мотивація; ступінь однорідності

Врахування всіх згаданих характеристик та забезпечення прийнятного результату окремих студентів можуть інколи виявитися надзвичайно складними, особливо з огляду на зростаючу неоднорідність студентських груп в сучасних багатонаціональних та мультикультурних університетах.

Таким чином, розробники програми мають перейти до планування змісту й структури програми. Ситуація в різних випадках суттєво варіюється, виключаючи можливість універсального способу вирішення проблеми, який приречений на провал, оскільки головним принципом розробки програми є її залежність від конкретного контексту. Однак у цілому програми мають враховувати загальний обсяг компетентностей (як загальних, так і спеціальних), викладений вище.

Укладачі розробляють способи організації навчального процесу (великі групи, малі групи: хто що робить? як? коли? де? чому?). Зокрема, вони обговорюють такі питання як командна і групова, аудиторна й самостійна робота, способи надання підтримки студентам і менторство.

Контроль майже завжди тлумачиться як кінцева фаза усього процесу навчання, як з боку викладачів, так і студентів. У компетентнісному підході головним принципом контролю процесу навчання з боку студента є співвіднесення об'єктів контролю з очікуваними цілями [2]. Чимало навчальних закладів зараз переходять на підхід до підсумкового контролю за принципом «портфоліо», що застосовується в сучасній методиці навчання іноземних мов (див., наприклад, [1]).

Література:

1. Иванченко Т. Ю. Языковой портфолио как стратегия изучения иностранного языка в течение всей жизни [Текст] / Т. Ю. Иванченко // Молодой ученый. – 2013. – №5. – С. 704-707.
2. Biggs J. Teaching for Quality Learning at University: What the Student Does./ John Biggs & Catherine Tang. – Maidenhead: Open University Press. – 2003. – 357 p.

3. Kelly D. Curriculum [Text] / Dorothy Kelly// Handbook of Translation Studies, Volume 1. – Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins. – 2010. – pp. 87 – 98.

Козырева Н. Ю.

Днепропетровский национальный университет

имени Олеса Гончара

г. Днепр, Украина

e-mail: kafedra_UPI@i.ua

Песенный кружок как одна из форм внеаудиторной работы в обучении РКИ

Внеаудиторная работа является обязательным компонентом учебного процесса. Одна из форм внеаудиторной работы – это работа в кружках. Как известно, кружки могут иметь самые разнообразные направления. Скажем, для студентов-филологов организуют кружки синхронного перевода и перевода художественной литературы, художественного чтения, а также кружки художественной самодеятельности: драматические кружки и кружки любителей русского искусства, песенные кружки и т.п.

Необходимо отметить, что работу в кружках нельзя отнести к числу распространённых форм внеаудиторной работы со студентами-иностранцами. Из числа кружков художественной самодеятельности хотелось бы выделить песенный кружок. На кафедре ПЛПИ в ДНУ организован такой кружок, где иностранные студенты занимаются уже не первый год и под непосредственным руководством преподавателя знакомятся с русскими и украинскими песнями, с образцами таких песенных жанров: народные, танцевальные, современные песни, русские романсы и т.д.; студентам предоставляется право выбора песен для разучивания. За время функционирования кружка студенты-иностранцы